

MAGYARORSZÁG AZ „ÚJ EURÓPÁ”BAN

MINDENKI TUDJA, hogy mindazok a tervek, melyek az új felépítésű Európa megszervezésével foglalkoznak, csupán elképzelések, hiszen egyelőre nem tudhatjuk, milyen árok fognak ennek az új organizmusnak megteremtésénél közreműködni. Mégis van valami megnyugtató ezekben a kutatásszerű elképzelésekben. Ilyen például az, hogy a majdani új járendező hatalmak nem akarnak úgy ülni a konferencia asztalához, hogy a helyzetet nem ismerve, a rosszhiszemű propaganda hatása alatt szabdalják a térképet, mint tették az elmúlt világháború után. Ha húsz évvel ezelőtt is annyit foglalkoztak volna az európai organizmus egységével és az organizmust alkotó tájegységek — vagy ha jobban tetszik életterek — egészséges megszervezésével, azt az energiát, amelyet most a hadviselő hatalmak emberi értékek elpusztítására fordítanak, az építés és fejlődés szolgálatába állíthatnák.

Annak idején a magyar sajtó és szakirodalom is foglalkozott Funk német gazdaságügyi miniszter autarchikus európai tervével, valamint a Bottai olasz miniszter vezetése alatt álló „Critica Fascista“ és „Civista“ folyóiratok terveivel, úgyhogy most ezekre nem akarunk kitérni.¹ Csak megjegyezni szeretném, hogy azóta már ezek a tervek is változtak s a háború befejezéséig még tovább is változni fognak. Ezek a tervek az egész Európát egybefogó gazdasági szervezést igyekeztek úgy elképzelni, amint azt elsősorban a német és az olasz gazdaságnak, valamint Európa többi országa gazdaságának is a lehető legjobban megfelel. De bármennyire egységes is egész Európa, gazdasági tájegységekre bomlik s ezek a tájegységek természetesen képtelenek magukat az egész

¹ Funk terveiről l. Ruisz Rezső, Magyar Szemle 1941 febr.

Európától függetleníteni, mint ahogy Európa is függ, még a legszigorúbb autarchia megvalósulása esetén is, a többi világrészről.

Európa zártabb gazdasági terei közül kétségtelen egyik legfontosabb terület Délkelet-Európa, már csak azért is, mert a világon alig akad még egy terület, amely geopolitikailag annyira zárt egészet képezne, mint ez. Azonkívül a világnak talán ez a legkevertebb lakosságú területe és a kis nemzetek közötti gyűlölködés itt a legélesebb. A Délkelet-Európában élő kevert népességű országok között politikai határokat vonni szinte lehetetlen anélkül, hogy ez vagy az a nemzet ne foglalkoznék a „revanche“ gondolatával, amely pedig végső fokon a háborút jelenti. Azért ennek a területnek a gazdasági alapon való összefogása pedig csak úgy lehetséges, ha ezt a területet mintegy önmagában gazdasági egységre törekvő bezárt teret tekintik, amely szükségszerűleg kiegészítheti Európa gazdaságát, de annak nem szolgai függvénye. Természetesen elképzelhetünk olyan terveket is, amelyek úgy látják legéletképesebbnek a jövőendő Európát, hogy a nyugati országok lesznek a kizárólagos ipari termelők és Délkelet-Európa iparának leszerelése után visszasüllyed pusztán nyersanyagtermelő területté s ezzel mintegy szolgai függvénye lesz a gazdagabb s ennek következtében kulturáltabb iparos Európának. Ilyen terveket el lehet képzelni, csak az életet nem tudjuk elképzelni egy ilyen Európában.

Földrészünk vezető hatalmai is kezdenek foglalkozni Délkelet-Európával olyan beállításban, hogy ez a terület egy többé-kevésbé zárt egységet alkot. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint azok a német sajtóban egyre szaporodó tanulmányok, amelyek ennek a területnek gazdasági újjászervezésével foglalkoznak. Utalunk itt csak a „Berliner Börsenzeitung“, a „Frankfurter Zeitung“ és a „Deutsche Allgemeine Zeitung“ 1941. április 21-iki számaira, melyek Délkelet-Európa jövőendő iparosodásáról írnak.

A középhatalommá növekedett 15 milliós Magyarország gazdasági súlyával egyik igen jelentős tényezője Európának. Ez a jelentőség csak akkor domborodik ki igazán, ha országunkat ebben a délkelet-európai gazdasági egységben vizsgáljuk.

Letagadhatatlan tény az, hogy a megnagyobbodott ország minden téren Délkelet-Európa vezető országa. Népeisége a legnagyobb, kultúrája a legmagasabb és ami egy újjárendezésnél leginkább számításba jön, ipara a legfejlettebb. Kétségtelen az, hogy mezőgazdasági ország vagyunk és iparunk nem mérhető össze a nyugateurópai országok iparával; viszont, ha egészségesen rendezik Európát, iparunk odáig fejlődhet, hogy Délkelet-Európának ipari szempontból, ha nem is Németországa, de Franciaországa lehetünk. (Azért említjük Franciaországot, mert ez nagy ipara mellett is mezőgazdasági ország.)

A közlekedési eszközök rohamos fejlődése folytán egy ország ipari fejlődése legfőképpen a földjén lakó emberanyagtól és annak iparra termetségétől függ. Ha pedig ez így van, akkor nincs mitől tartanunk, mert nemcsak földünkben található nyersanyagokat leszünk képesek ipari terményekké átváltoztatni, hanem a Délkelet-Európában található nyersanyagok egy részét is földolgozhatjuk. Hogy a magyar különösen alkalmas az iparra, azt bizonyítják egyes kifejlett iparágak produktumai, melyek a jóval kedvezőtlemebb körülmények között is, nemcsak versenyképesek a külföldi iparokkal (textil, bőripar), de gyakran minőségükkel verik a nagy ipari országok termékeit. Bizonyítják még ezt az iparra termetségét a külföldre vetődött magyar munkások tömegei is. Amikor az idehaza még gyakran földmunkás magyarok külföldre jutottak és fejlődésüket semmiféle kötöttség nem akadályozta, kiváló iparosokká fejlődtek. Például a Franciaországban dolgozó mintegy 30.000 magyar munkás jóval nagyobb megbecsülésnek örvendett a háború előtt, mint német, belga vagy svájci munkástársai, nem is szólva a szerb, lengyel vagy román munkásokról. Amikor a gazdasági válság idején ezrével

bocsátották el Franciaországból az idegeneket, a magyarok mindig legutoljára vesztették el munkájukat, amiről sok száz munkavezető és gyárigazgató levele tanúskodik a párizsi Magyar Ház irattárában. Ugyanez áll a belgiumi, sőt amerikai magyar munkásokra is.

Ha elfogadjuk azt, hogy Délkelet-Európa a maga speciális termelési viszonyaival, valamint geopolitikai helyzetével többé-kevésbé zárt egység, akkor nem különösen szükséges annak bizonyítása, hogy ebben a térből mi vagyunk a legfejlettebb ipari ország. Ennek bizonyítására talán elegendő, ha az 1930. évi adatok alapján egy pillantást vetünk Magyarországra és a délkelet-európai országok külkereskedelmi forgalmára. Ebben azt látjuk, hogy Magyarország főleg ipari termékeket szállított a délkelet-európai országoknak, viszont azok nyerstekekkel szerepeltek a magyar behozatalban.

Behozatalunk volt 1939-ben:

Romániából	63.88%	nyerstermény	36.32%	ipari	termék
Jugoszláviából	88-31%	„	11.69%	„	„
Bulgáriából	995°%	„	0.50%	„	„
Görögországból	97.90%	„	2.10%	„	„
Szlovákiából	64.74%	„	35.25%	»	„

Kivitelünk volt ugyanez évben:

Romániába	2.36%	nyerstermény	97.64%	ipari	termék
Jugoszláviába	8.29%	„	91.71%	„	„
Bulgáriába	0.76%	„	99.44%	„	„
Görögországba	31.97%	»	68.03%	„	„
Szlovákiába	52.3%	»	47.69%	„	„

A fenti kimutatásból kiderül, hogy behozatal tekintetében a balkáni országokból jóval nagyobb százalékban hozunk be nyersanyagot, mint ipari termékeket. Azt is mondhatnák, hogy ipari termékeket alig hozunk be, mert statisztikánkban az ipari termék gyanánt föltüntetett behozatali áruk javarésze ipari féltermék. Viszont a mi ipari mivoltunkat legjobban domborítja ki kivitelünk. A délkelet-európai országok mindegyikének főleg iparcikkeket szállítunk. Kivétel Szlovákia, mely sajátosan rossz mezőgazdasági adottságai következtében ránk, mint legközelebbi gabonatermő országra szorul élelmezés tekintetében. Szlovákia és Magyarország között különben a külkereskedelmi forgalom főleg nyersanyagok és féltermékek kicserélődéséből áll, mert északi szomszédunk ipari termékeit a szomszédos Németbirodalomból szerzi be.

Ami pedig országunk ipari fejlődését illeti, arra is elég világosan mutat az alábbi külkereskedelmi forgalom statisztikája.

Magyarország behozatala:

	Nyerstekek Ipari és féltermékek	
1926.....	30.82%	69.18%
1929.....	37.77%	62.23%
1933.....	42.09%	57.95%
1937.....	58.57%	41.63%
1939.....	48.62%	51.38%

A fenti statisztikából kitűnik, hogy az elmúlt 15 évben országunk százalékarányban egyre kevesebb ipari cikk behozatalára szorult. Amíg 1926-ban egész behozatalunk 69%-át tette ki az ipari szállítás, addig ez 1937-ben 41.63%-ra csökkent. Az 1939-es visszaesés a háborús viszonyoknak s a

háborút megelőző feszültségnek tudható be, amikor is minden ország igyekezett saját nyersanyagát a lehetőségekhez képest fölhalmozni s így nyersanyaghiány lévén, kénytelenek voltunk ipari szükségletünknek egy részét készen vásárolni külföldről.

Kivitelünk ugyanez évben a következőképpen alakult:

	Nyerstermékek	Ipari és féltermékek
1926	69.45%	30.55%
1929	59.82%	40.18%
1933	64.71%	35.29%
1937	63.34%	36.66%
1939	62.91%	37.09%

A fenti adatok világosan mutatják, hogy ipari kivitelünk évről évre fokozatosan emelkedik. Annak ellenére, hogy mezőgazdasági ország vagyunk s ennek következtében természetesen kivetülünk oroszán részét a mezőgazdasági nyersanyagkivitel teszi, mégis meglepéssel kell megállapítanunk, hogy országunk összes kivitelének 37.09%-át az ipari termékek exportja teszi. Az 1929-es esztendő különösképpen kiugrik ebből a növekvő számsorból, de ezt nem tekinthetjük normális fejlődésnek, mert 1929-ben a gazdasági fellendülés csúcspontján, a szerencsés körülmények következtében az előző évek fölhalmozott áruit is sikerült eladnunk.

Valóban összességében sem azelőtt, sem azután kivitelünk az 1929-es szintet el nem érte.

A külkereskedelmi forgalom adatai tehát jól mutatják az ország ipari föllendülését, amennyiben külföldre egyre több ipari árut helyeztünk el és ipari szükségleteinknek mindig nagyobb részét a hazai ipar állítja elő, minek következtében ipari behozatalunk évről évre csökken. Mégis a gyáripari termelés közgazdasági jelentőségének emelkedését főleg a gyáriparban megélhetést találó munkások számának állandó növekedése mutatja. Az 1929—39 elmúlt 10 év alatt 87.000 munkást szívott föl a magyar gyáripar. A gyáriparban megélhetést találó munkások növekedéséről álljon itt az alábbi kimutatás:

1921	136.808	1934	199.273
1923	197.427	1935	219.242
1925	191.760	1936	251.155
1927	227.682	1937	276.500
1929	237.290	1938	289.913
1931	191.965	1939	334.000
1933	179.386		

Tehát az 1921-es mélypontról, amikor a magyar gyáripar 136.808 munkást foglalkoztatott, 1939-ig ez a szám 334.000-re emelkedett. Természetesen az 1931—33-as évek erősen éreztetik munkáslétszámunkban a világgazdasági krízis hatását. Azóta viszont annyira emelkedett a magyar munkáslétszám, hogy a gazdasági prosperitás csúcspontján foglalkoztatott 237.290-es munkásszámot már 1936-ban meghaladta s azóta is rohamosan gyarapszik. Ha viszont számot akarunk vetni országunknak utóbbi időben történt gyarapodásával, akkor meg kell jegyeznünk, hogy a Felvidékkel és Erdéllyel, majd most legutóbb a Bácskával gyarapodott ország munkáslétszáma ennél jóval nagyobb, mert az 1939-es adatokban ezeknek az országrészeknek az adatai nem foglaltatnak bent. A rendelkezésünkre álló adatok alapján megállapíthatjuk, hogy 1939-ben a Felvidékkel együtt Magyarországon 364.900 volt az ipari munkások száma.

Gyáripari fejlődésünket a munkáslétszámhoz hasonlóan a gyári jellegű ipartelemek száma és termelési értékének emelkedése is mutatja. 1933. óta, tehát a világrkrisis megszűnése óta, ez a növekedés a következőképpen alakult:

	Gyárak száma	Termelési értékek ezer P-ben
1933	3352	1,763.429
1934	3387	1,954.388
1935	3491	2,201.477
1936	3700	2,582.485
1937	3798	2,952.438
1938	4362	3,058.833

A fenti adatok bőségesen bizonyítják a magyar ipar fokozatos fejlődését. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a gyárak száma és termelési értéke ma sokkal nagyobb, mert a visszacsatolt részek ipara is erősíti és gazdagítja a magyar gyáripart. Különösképpen pedig Erdély visszacsatolt része jelent és fog jelenteni a jövőben komoly gyarapodást.

Gyáriparunk fejlődése, mint láttuk, mindjobban fedezi egyrészt az ország ipari önellátását. Ennek bizonyítéka, hogy ipari behozatalunk állandóan csökken, másrészt természetes piacainkat is évről évre jobban ellátjuk ipari termékekkel: ipari kivitelük állandóan nő. Ha már most egy észszerű Európarendezés megengedi azt, hogy ez a zártságra törő, délkelet európai geopolitikai és gazdasági egység szabadon fejlődhessék, akkor ennek a területnek komoly ipari erőfeszítésre lesz szüksége s itt elsősorban országunk ipari erőfeszítése jönne számításba. Egy ilyen észszerű rendezés esetén egyáltalán nem kell féltünk a magyar és a fejlődő délkelet európai ipart más országok konkurenciájától, mert természetes életterünkről lévén szó, ha a politikai érdekek nem keresztezik ipari kivitelünket, úgy legalább egyenlő versenytársai lehetünk, legalább igen sok iparágban a legerősebb iparú országoknak is. Országunk iparosodása különben elsőrendű délkelet európai érdek és nemcsak Magyarország érdeke ez, hanem valamennyi délkelet európai államé.

Abban az esetben, ha a délkelet európai agrárállamok 100%-osan a nyugati iparra vannak utalva és ennek a területnek semmi ipara sincs, akkor minden téren annyira ki lesznek szolgáltatva az ipari államoknak, hogy igen hamar azok vazallusai válnak, mert ne feledjük el, hogy békés időkben mindig nehezebb a nyerstermékek értékesítése. Viszont, ha ez a délkelet európai tér egy olyan agrár állam iparára támaszkodhat, amelynek magának is létérdeke az ipari és agrárérdekek és árak egyensúlyban tartása és ez az iparos agrárország elég erős, akkor meg tudja védeni a keleti agrárállamokat attól, hogy áruikat elköttyavetyélni vagy politikai függetlenségük földadásával értékesíteni legyenek kénytelenek.

Míthogy erősen iparosodó agrárország vagyunk és egyrészt beletartozunk a délkelet európai térbe, másrészt pedig ezt az életteret mi kapcsoljuk az iparos nyugathoz, országunk szerepe egy új fölépítésű Európában sokkal bonyolultabb lesz, mint a szorosan egyetlen zárt életterhez tartozó országoké. Ndcünk életterünk ipari téren egész Délkelet-Európa, mert földrajzi helyzetünknel fogva ott találjuk meg természetes piacainkat. Természetesen nem számíthatunk arra, hogy ennek a piacnak a nagy ipari országokkal szemben egyeduralkodói lehetünk, de arra viszont joggal számíthatunk, hogy bizonyos, különösen jól fejlett magyar iparágak bizonyos uralkodó szerepet fognak játszani ebben a térben. Agrárszempontról életterünk az iparos nyugat is, mert a délkelet európai országokkal való összefogásban és egyetértésben is helyezhetjük el agrártermékeinket és mezőgazdasági iparunk termékeit. Tehát az újonnan igen gyakran használt életter meghatározást országunkra

nézve úgy alkalmazhatjuk, hogy Magyarországnak kettős élettere van: egyik nyugat felé, amelynek az a célja, hogy minél magasabbra tartsuk a délkelet-európai agrártermékek árát, a másik ipari, kelet felé, ahol országunk fékként funkcionál, nehogy az iparosodó országok ipari erejük következtében túlságosan kiéljék a délkelet-európai agrár tájegységet.

RUBLETZKY GÉZA